CUPRINS

INTRODUCERE **27**

CAPITOLUL 1 ..... **29**
DOMENIUL DE APLICARE A DREPTULUI MUNCII **29**
Subcapitolul 1.1. Munca şi rolul ei în viaţa economică şi socială 29
Subcapitolul 1.2. Definiţia dreptului muncii, sensul termenului de muncă şi motivaţia acesteia 31
Subcapitolul 1.3. Obiectul dreptului muncii 32
Subcapitolul 1.4. Subiectele dreptului muncii 34
Subcapitolul 1.5. Angajator/patron şi angajat/salariat. Clasificări şi terminologie 36
Subcapitolul 1.6. Izvoarele dreptului muncii 38
Subcapitolul 1.7. Principiile fundamentale 39
Secţiunea 1.7.1. Principiul libertăţii muncii 40
Secţiunea 1.7.2. Interzicerea muncii forţate. Excepţii. Contractul de voluntariat 41
Secţiunea 1.7.3. Egalitatea de tratament. Principiul nediscriminării 43
Secţiunea 1.7.4. Protecţia socială a salariaţilor 50
Secţiunea 1.7.5. Libertatea asocierii 51
Secţiunea 1.7.6. Principiul bunei-credinţe şi consensualitatea în relaţiile de muncă 52
Secţiunea 1.7.7. Principiul liberei circulaţii a cetăţenilor români pe piaţa forţei de muncă din Uniunea Europeană şi a altor state 53

CAPITOLUL 2 ..... **55**
CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ **55**
Subcapitolul 2.1. Încheierea contractului individual de muncă 55
Secţiunea 2.1.1. Elementele definitorii şi durata contractului individual de muncă 55
Secţiunea 2.1.2. Trăsăturile caracteristice ale raportului juridic de muncă 56
Secţiunea 2.1.3. Condiţii generale şi comune de validitate 59
Subsecţiunea 2.1.3.1. Capacitatea juridică 59
2.1.3.1.1. Capacitatea juridică de exerciţiu a salariatului 59
2.1.3.1.2. Capacitatea juridică de exerciţiu a angajatorului 61
Subsecţiunea 2.1.3.2. Consimţământul părţilor 61
Subsecţiunea 2.1.3.3. Obiectul contractului individual de muncă 62
Subsecţiunea 2.1.3.4. Cauza contractului 63
Secţiunea 2.1.4. Condiţii specifice de validitate 64

Subsecţiunea 2.1.4.1. Obligativitatea certificatului medical la angajare şi în alte situaţii 64
Subsecţiunea 2.1.4.2. Avizul, autorizarea sau atestarea 67
Subsecţiunea 2.1.4.3. Certificatul de integritate comportamentală 68
Subsecţiunea 2.1.4.4. Condiţii de studii 69
Subsecţiunea 2.1.4.5. Vechimea în muncă şi în specialitate, ca noutate legislativă în domeniu 70
Subsecţiunea 2.1.4.6. Comunicarea locurilor de muncă vacante. Repartizarea în muncă. 73
Subsecţiunea 2.1.4.7. Clasificarea ocupaţiilor din România 74
Subsecţiunea 2.1.4.8. Informarea prealabilă a salariaţilor la încheierea şi modificarea contractului individual de muncă, inclusiv a celor care urmează să îşi desfăşoare activitatea în străinătate. Sancţiunea neinformării prealabile 76
Subsecţiunea 2.1.4.9. Verificarea prealabilă a aptitudinii profesionale 79
2.1.4.9.1. Modalităţi de realizare a verificării profesionale 79
2.1.4.9.2. Încadrarea salariaţilor la instituţiile şi autorităţile publice 81
2.1.4.9.3. Perioada de probă 82
Subsecţiunea 2.1.4.10. Forma scrisă şi înregistrarea contractului individual de muncă 86
Subsecţiunea 2.1.4.11. Acte necesare în vederea încheierii contractului individual de muncă 86
Subsecţiunea 2.1.4.12. Dosarul personal al salariatului 87
Subsecţiunea 2.1.4.13. Registrul general de evidenţă a salariaţilor (Revisal) 89
Subsecţiunea 2.1.4.14. Cumulul contractelor individuale de muncă 91
Secţiunea 2.1.5. Conţinutul contractului individual de muncă 92
Subsecţiunea 2.1.5.1. Clauze obligatorii 92
Subsecţiunea 2.1.5.2. Clauzele facultative specifice 93
2.1.5.2.1. Clauza cu privire la formarea profesională 94
2.1.5.2.2. Clauza de neconcurenţă. Cuantumul indemnizaţiei de neconcurenţă 96
2.1.5.2.3. Clauza de mobilitate 98
2.1.5.2.4. Clauza de confidenţialitate 99
Subsecţiunea 2.1.5.3. Clauze interzise în contractul individual de muncă 100
Secţiunea 2.1.6. Încadrarea în muncă a cetăţenilor străini şi apatrizilor 101

Subcapitolul 2.2. Executarea contractului individual de muncă 104
Secţiunea 2.2.1. Negocierea clauzelor contractului individual de muncă 104
Secţiunea 2.2.2. Interzicerea renunţării la drepturi 105
Secţiunea 2.2.3. Drepturile şi obligaţiile salariatului 106
Secţiunea 2.2.4. Drepturile şi obligaţiile angajatorului 107
Secţiunea 2.2.5. Fişa postului 109
Subcapitolul 2.3. Modificarea contractului individual de muncă 111
Secţiunea 2.3.1. Condiţii şi excepţii 111
Secţiunea 2.3.2. Modificarea unilaterală a locului muncii 111
Subsecţiunea 2.3.2.1. Delegarea 112
2.3.2.1.1. Durata delegării şi indemnizaţia cuvenită salariatului 112
2.3.2.1.2. Caracteristicile şi efectele delegării 114
2.3.2.1.3. Încetarea delegării 115
Subsecţiunea 2.3.2.2. Detaşarea 115
2.3.2.2.1. Durata şi drepturile salariatului detaşat 115
2.3.2.2.2. Efectele detaşării. Garantarea drepturilor salariatului detaşat 116
2.3.2.2.3. Încetarea detaşării 117
Subsecţiunea 2.3.2.3. Forţa majoră 117
Subsecţiunea 2.3.2.4. Sancţiunea disciplinară 118
Subsecţiunea 2.3.2.5. Măsura de protecţie a salariatului 118
Secţiunea 2.3.3. Impreviziunea 119
Secţiunea 2.3.4. Transferul 120
Subcapitolul 2.4. Suspendarea contractului individual de muncă 121
Secţiunea 2.4.1. Modalităţi. Efectele suspendării 121
Secţiunea 2.4.2. Suspendarea de drept a contractului individual de muncă. Cazuri 122
Subsecţiunea 2.4.2.1. Concediul şi indemnizaţia de maternitate 123
Subsecţiunea 2.4.2.2. Exercitarea unei funcţii în cadrul unei autorităţi executive, legislative şi judecătoreşti 124
Subsecţiunea 2.4.2.3. Îndeplinirea unei funcţii de conducere salarizate în sindicat 124
Secţiunea 2.4.3. Suspendarea contractului individual de muncă din iniţiativa salariatului. Cazuri 125
Secţiunea 2.4.4. Suspendarea contractului individual de muncă din iniţiativa angajatorului. Cazuri 127
Subsecţiunea 2.4.4.1. Durata cercetării disciplinare. 128
Subsecţiunea 2.4.4.2. Trimiterea în judecată. 128
Subsecţiunea 2.4.4.3. Măsuri preventive. 129
Subsecţiunea 2.4.4.4. Suspendarea contractelor în caz de stare de asediu sau stare de urgenţă 129
Secţiunea 2.4.5. Reducerea temporară şi/sau întreruperea activităţii 130
Secţiunea 2.4.6. Suspendarea contractului individual de muncă prin acordul părţilor 130

Subcapitolul 2.5. Încetarea contractului individual de muncă 130
Secţiunea 2.5.1. Legalitatea încetării contractului individual de muncă. Cazuri de încetare a contractului individual de muncă 130
Secţiunea 2.5.2. Încetarea de drept a contractului individual de muncă 131
Subsecţiunea 2.5.2.1. Caracterizare generală 131
Subsecţiunea 2.5.2.2. Enumerarea cazurilor şi situaţiilor prevăzute în Codul muncii 131
2.5.2.2.1. Încetarea contractului individual de muncă la data decesului salariatului sau al angajatorului persoană fizică, precum şi în cazul dizolvării angajatorului persoană juridică, de la data la care angajatorul persoană juridică şi-a încetat existenţa conform legii 132
2.5.2.2.2. Încetarea contractului individual de muncă la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de declarare a morţii sau a punerii sub interdicţie a salariatului sau a angajatorului persoană fizică 133
2.5.2.2.3. Încetarea contractului individual de muncă la data îndeplinirii cumulative a condiţiilor de vârstă standard şi a stagiului minim de cotizare pentru pensionare sau, cu caracter excepţional, pentru salariata care optează în scris pentru continuarea executării contractului individual de muncă, în termen de 30 de zile calendaristice anterior împlinirii condiţiilor de vârsta standard şi a stagiului minim de cotizare pentru pensionare, la vârsta de 65 de ani; la data comunicării deciziei de pensie în cazul pensiei de invaliditate de gradul III, pensiei anticipate parţiale, pensiei anticipate, pensiei pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare; la data comunicării deciziei medicale asupra capacităţii de muncă în cazul invalidităţii de gradul I sau II 133

2.5.2.2.4. Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a constatării nulităţii absolute a contractului individual de muncă, de la data la care nulitatea a fost constatată prin acordul părţilor sau prin hotărâre judecătorească definitivă 134
2.5.2.2.5. Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a admiterii cererii de reintegrare în funcţia ocupată de salariat a unei persoane concediate nelegal sau pentru motive neîntemeiate, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de reintegrare..... 135
2.5.2.2.6. Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a condamnării la executarea unei pedepse privative de libertate, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti..... 135
2.5.2.2.7. Încetarea contractului individual de muncă de la data retragerii de către autorităţile sau organismele competente a avizelor, autorizaţiilor ori atestărilor necesare pentru exercitarea profesiei..... 136
2.5.2.2.8. Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a interzicerii exercitării unei profesii sau a unei funcţii, ca măsură de siguranţă ori pedeapsă complementară, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti prin care s-a dispus interdicţia..... 136
2.5.2.2.9. Încetarea contractului individual de muncă la data expirării termenului contractului individual de muncă încheiat pe durată determinată 136

2.5.2.2.10. Încetarea contractului individual de muncă la retragerea acordului părinţilor sau al reprezentanţilor legali, în cazul salariaţilor cu vârsta cuprinsă între 15 şi 16 ani 137
Subsecţiunea 2.5.2.3. Constatarea cazului de încetare a contractului individual de muncă 137
Subsecţiunea 2.5.2.4. Nulitatea contractului individual de muncă 137
Secţiunea 2.5.3. Încetarea contractului individual de muncă cu acordul părţilor 139
Secţiunea 2.5.4. Concedierea 140
Subsecţiunea 2.5.4.1. Concedierea. Scurt istoric şi reglementare 140
Subsecţiunea 2.5.4.2. Noţiune şi motivele concedierii 141
Subsecţiunea 2.5.4.3. Interdicţii permanente şi temporare privind concedierea 142
2.5.4.3.1. Interdicţii permanente privind concedierea 142
2.5.4.3.2. Interdicţii temporare privind concedierea 143
Subsecţiunea 2.5.4.4. Legalitatea concedierii 146
Secţiunea 2.5.5. Concedierea pentru motive care ţin de persoana salariatului 147
Subsecţiunea 2.5.5.1. Cazuri. Enumerare 147
Subsecţiunea 2.5.5.2. Emiterea deciziei de concediere 147
Subsecţiunea 2.5.5.3. Procedura concedierii 149
2.5.5.3.1. Procedura concedierii disciplinare 149
2.5.5.3.2. Procedura concedierii în cazul arestării preventive sau arestării la domiciliu a salariatului pentru o perioadă mai mare de 30 de zile 150
2.5.5.3.3. Procedura concedierii în cazul inaptitudinii fizice şi/sau psihice a salariatului pentru motive medicale 151
2.5.5.3.4. Procedura concedierii salariatului pentru necorespundere profesională 153
Subsecţiunea 2.5.5.4. Oferirea unui loc de muncă vacant 155
Secţiunea 2.5.6. Concedierea pentru motive care nu ţin de persoana salariatului. Tipuri de concediere. Protecţia salariaţilor concediaţi 156

Secţiunea 2.5.7. Concedierea colectivă. Informarea, consultarea şi procedura concedierilor colective 159
Subsecţiunea 2.5.7.1. Condiţiile cumulative ale concedierii colective 159
Subsecţiunea 2.5.7.2. Informarea şi consultarea salariaţilor în vederea evitării concedierii sau diminuării numărului de salariaţi 160
Subsecţiunea 2.5.7.3. Notificarea către Inspectoratul Teritorial de Muncă (I.T.M.) şi Agenţia Judeţeană de Ocuparea Forţei de Muncă (A.J.O.F.M.) 161
Subsecţiunea 2.5.7.4. Amânarea emiterii deciziei de concediere 162
Subsecţiunea 2.5.7.5. Dreptul salariaţilor de a fi reîncadraţi 163
Secţiunea 2.5.8. Dreptul la preaviz în cazul concedierii 163
Subsecţiunea 2.5.8.1. Preavizarea salariatului în cazul concedierii 163
Subsecţiunea 2.5.8.2. Cuprinsul deciziei de concediere 165
Subsecţiunea 2.5.8.3. Comunicarea deciziei de concediere 167
Secţiunea 2.5.9. Controlul şi sancţionarea concedierilor nelegale 168
Subsecţiunea 2.5.9.1. Nulitatea deciziei de concediere. Interdicţia motivării ulterioare 168
Subsecţiunea 2.5.9.2. Anularea deciziei de concediere. Efecte 168
Secţiunea 2.5.10. Încetarea contractului individual de muncă din iniţiativa salariatului - demisia 169
Subsecţiunea 2.5.10.1. Etimologie, noţiune şi reglementare 169
Subsecţiunea 2.5.10.2. Condiţiile legale de fond şi de formă pentru validitatea demisiei 170
2.5.10.2.1. Forma scrisă 170
2.5.10.2.2. Înştiinţarea angajatorului în vederea înregistrării demisiei 170
2.5.10.2.3. Demisia este irevocabilă 171
2.5.10.2.4. Salariatul are dreptul de a nu motiva demisia 171
2.5.10.2.5. Demisia nu trebuie aprobată de angajator 171
2.5.10.2.6. Demisia trebuie preavizată 171
Subsecţiunea 2.5.10.3. Renunţarea totală sau parţială a angajatorului la termenul de preaviz 172
Subsecţiunea 2.5.10.4. Demisia fără preaviz 172
Subsecţiunea 2.5.10.5. Efectele demisiei 173
Subsecţiunea 2.5.10.6. Consecinţele negative ale demisiei 173
Subcapitolul 2.6. Contractul individual de muncă pe durată determinată 173
Secţiunea 2.6.1. Încheiere şi prelungire 173
Secţiunea 2.6.2. Cazuri şi situaţii în care se pot încheia contracte pe durată determinată 175
Secţiunea 2.6.3. Durata maximă a contractului 175

Secţiunea 2.6.4. Perioada de probă 176
Secţiunea 2.6.5. Obligaţiile angajatorului privind accesul la locurile de muncă vacante 176
Secţiunea 2.6.6. Egalitatea de drepturi şi de tratament 176
Subcapitolul 2.7. Munca prin agent de muncă temporară 177
Secţiunea 2.7.1. Reglementare legală naţională şi europeană 177
Secţiunea 2.7.2. Noţiune şi definiţii 177
Secţiunea 2.7.3. Misiunea salariatului temporar şi durata misiunii 178
Secţiunea 2.7.4. Contractele şi părţile implicate în munca prin agent de muncă temporară 178
Subcapitolul 2.8. Contractul individual de muncă cu timp parţial 180
Secţiunea 2.8.1. Noţiune. Consacrare legală 180
Secţiunea 2.8.2. Condiţiile încadrării salariaţilor cu fracţiune de normă 181
Secţiunea 2.8.3. Clauze speciale obligatorii 181
Secţiunea 2.8.4. Drepturile salariatului încadrat cu timp de muncă parţial 182
Secţiunea 2.8.5. Trecerea salariaţilor la un loc de muncă cu normă întreagă 182
Subcapitolul 2.9. Munca la domiciliu 183
Secţiunea 2.9.1. Salariaţii cu munca la domiciliu 183
Secţiunea 2.9.2. Forma şi conţinutul contractului de muncă la domiciliu 183
Secţiunea 2.9.3. Drepturi şi condiţii specifice 183
Subcapitolul 2.10. Zilierii 184
Subcapitolul 2.11. Munca prestatorului zilnic -ca noutate legislativă 191
Subcapitolul 2.12. Telemunca-munca hibrid-ca noutate legislativă 192

CAPITOLUL 3 193
TIMPUL DE MUNCĂ ŞI TIMPUL DE ODIHNĂ 193
Subcapitolul 3.1. Timpul de muncă 193
Secţiunea 3.1.1. Noţiune şi importanţă 193
Secţiunea 3.1.2. Durata timpului de muncă 194
Subsecţiunea 3.1.2.1. Durata normală legală a timpului de muncă şi repartizarea timpului de muncă 195
Subsecţiunea 3.1.2.2. Durata maximă legală a timpului de muncă. Stabilire 195
Subsecţiunea 3.1.2.3. Stabilirea timpului de muncă în situaţii speciale 196
Subsecţiunea 3.1.2.4. Programul de lucru inegal şi comunicarea acestuia 196
Subsecţiunea 3.1.2.5. Programe individualizate de muncă 196
Subsecţiunea 3.1.2.6. Durata redusă a timpului de muncă sau timpul de muncă sub durata normală, reglementate prin Codul muncii şi legile speciale. Excepţii 197
Secţiunea 3.1.3. Munca suplimentară 203
Subsecţiunea 3.1.3.1. Noţiune. Efectuarea muncii suplimentare 203
Subsecţiunea 3.1.3.2. Limitarea efectuării muncii suplimentare 204
Subsecţiunea 3.1.3.3. Compensarea orelor suplimentare cu timp liber corespunzător 204

Subsecţiunea 3.1.3.4. Sporul pentru munca suplimentară. Compensarea în bani a orelor suplimentare ... 204
Subsecţiunea 3.1.3.5. Plata orelor suplimentare ... 205
Subsecţiunea 3.1.3.6. Proba orelor suplimentare ... 206
Secţiunea 3.1.4. Munca de noapte ... 206
Subsecţiunea 3.1.4.1. Noţiune. Durată. Excepţie ... 206
Subsecţiunea 3.1.4.2. Beneficiile salariaţilor de noapte ... 208
Subsecţiunea 3.1.4.3. Examinarea medicală a salariaţilor de noapte ... 208
Subsecţiunea 3.1.4.4. Interdicţii privind prestarea muncii de noapte ... 208
Secţiunea 3.1.5. Norma de muncă ... 209
Subsecţiunea 3.1.5.1. Noţiune. Stabilire. Tipuri ... 209
Subsecţiunea 3.1.5.2. Aplicabilitatea şi elaborarea normelor de muncă ... 209
Subcapitolul 3.2. Repausuri periodice ... 210
Secţiunea 3.2.1. Noţiune şi reglementare ... 210
Secţiunea 3.2.2. Pauza de masă şi repausul zilnic ... 211
Subsecţiunea 3.2.2.1. Pauza de masă ... 211
Subsecţiunea 3.2.2.2. Repausul zilnic. Acordare şi excepţie ... 212
Subsecţiunea 3.2.2.3. Munca în schimburi ... 213
Subsecţiunea 3.2.2.4. Pauza de alăptare sau de alimentare artificială a copilului ... 213
Secţiunea 3.2.3. Repausul săptămânal ... 214
Subsecţiunea 3.2.3.1. Noţiune. Acordare. Excepţii ... 214
Subsecţiunea 3.2.3.2. Pauze şi perioade de odihnă pentru conducătorii auto ... 215
Subsecţiunea 3.2.3.3. Suspendarea repausului săptămânal ... 216
Secţiunea 3.2.4. Sărbătorile legale ... 217
Subsecţiunea 3.2.4.1. Acordarea zilelor de sărbătoare legală ... 217
Subsecţiunea 3.2.4.2. Zile de sărbători oficiale naţionale lucrătoare ... 220
Subsecţiunea 3.2.4.3. Acordarea zilelor libere în unităţile sanitare şi de alimentaţie publică ... 221
Subsecţiunea 3.2.4.4. Acordarea zilelor libere în unităţile cu foc continuu ... 221
Subsecţiunea 3.2.4.5. Beneficiile muncii prestate în zile de sărbătoare legală ... 222
Subsecţiunea 3.2.4.6. Acordarea altor zile libere ... 222
Subcapitolul 3.3. Concediile ... 222
Secţiunea 3.3.1. Concediul de odihnă ... 224
Subsecţiunea 3.3.1.1. Noţiune şi dreptul la concediul de odihnă anual ... 224
Subsecţiunea 3.3.1.2. Durata şi acordarea concediului de odihnă ... 225
Subsecţiunea 3.3.1.3. Efectuarea şi compensarea în bani a concediului de odihnă ... 228

Subsecţiunea 3.3.1.4. Programarea individuală şi colectivă a concediului de odihnă ... 228
Subsecţiunea 3.3.1.5. Efectuarea efectivă a concediului de odihnă ... 229
Subsecţiunea 3.3.1.6. Indemnizaţia concediului de odihnă ... 229
Subsecţiunea 3.3.1.7. Întreruperea concediului de odihnă ... 230
Secţiunea 3.3.2. Alte concedii ale salariaţilor ... 231
Subsecţiunea 3.3.2.1. Concediul de odihnă suplimentar ... 231
Subsecţiunea 3.3.2.2. Concediul plătit pentru evenimente familiale deosebite ... 234
Subsecţiunea 3.3.2.3. Concediul fără plată ... 234
Secţiunea 3.3.3. Timp liber acordat în baza unor legi speciale ... 236
Subsecţiunea 3.3.3.1. Ziua/Zilele lucrătoare liberă/libere pe an pentru îngrijirea sănătăţii copilului ... 236
Subsecţiunea 3.3.3.2. Ziua donatorului de sânge ... 238
Subsecţiunea 3.3.3.3. Învoirea sau ziua liberă plătită ... 238
Subsecţiunea 3.3.3.4. Zile libere plătite în cazul unor evenimente familiale deosebite ... 240
Subsecţiunea 3.3.3.5. Absenţa de la locul de muncă în situaţii neprevăzute, ca noutate legislativă ... 240
Subsecţiunea 3.3.3.6. Dispensa pentru consultaţii prenatale ... 241

CAPITOLUL 4 ... 243
SALARIZAREA ... 243
Subcapitolul 4.1. Salariul, corolarul dreptului la muncă ... 243
Secţiunea 4.1.1. Etimologie şi noţiune ... 243
Secţiunea 4.1.2. Dreptul la salariu ... 244
Secţiunea 4.1.3. Elementele salariului ... 245
Subsecţiunea 4.1.3.1. Salariul de bază ... 245
Subsecţiunea 4.1.3.2. Indemnizaţiile ... 245
Subsecţiunea 4.1.3.3. Sporul la salariul de bază ... 245
Subsecţiunea 4.1.3.4. Alte adaosuri la salariu ... 246
4.1.3.4.1. Bilete de valoare. Reglementare şi categorii ... 246
4.1.3.4.2. Participarea salariaţilor la repartizarea profitului la societăţile naţionale, companiile naţionale şi societăţile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, precum şi la regiile autonome ... 248
4.1.3.4.3. Contravaloarea abonamentelor pentru practicarea sportului, ca noutate legislativă ... 248
Secţiunea 4.1.4. Plata prioritară a salariilor ... 249
Secţiunea 4.1.5. Stabilirea salariului ... 249
Secţiunea 4.1.6. Confidenţialitatea salariului. Excepţii ... 250
Secţiunea 4.1.7. Salariul nominal şi salariul real ... 250
Secţiunea 4.1.8. Principiile salarizării ... 250

Subcapitolul 4.2. Salariul de bază minim brut pe țară 252
Secțiunea 4.2.1. Noțiune și reglementare legală 252
Secțiunea 4.2.2. Beneficii în natură acordate salariatului 255
Secțiunea 4.2.3. Munca subdeclarată, ca noutate legislativă 256
Subcapitolul 4.3. Plata salariului 256
Secțiunea 4.3.1. Data și modalitățile de plată 256
Secțiunea 4.3.2. Persoanele beneficiare ale salariului 258
Secțiunea 4.3.3. Dovada plății salariului 258
Secțiunea 4.3.4. Reținerile din salariu. Condiții 258
Secțiunea 4.3.5. Interdicția renunțării la drepturile salariale 260
Secțiunea 4.3.6. Prescripția acțiunii pentru recuperarea drepturilor salariale 260
Subcapitolul 4.4. Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale 261
Subcapitolul 4.5. Protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acesteia 262

CAPITOLUL 5 265
SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ 265
Subcapitolul 5.1. Reguli generale 265
Secțiunea 5.1.1. Noțiune și etimologie 265
Secțiunea 5.1.2. Reglementări legale 266
Subsecțiunea 5.1.2.1. Reglementări în Constituția României și Codul muncii 266
Subsecțiunea 5.1.2.2. Reglementări cu titlu special 267
Secțiunea 5.1.3. Principii, reguli și măsuri generale 268
Secțiunea 5.1.4. Organizarea activității de sănătate și securitate în muncă. Asigurarea și instruirea salariaților în domeniu 269
Secțiunea 5.1.5. Controlul și garantarea securității și sănătății în muncă 270
Secțiunea 5.1.6. Obligațiile angajatorilor prevăzute de Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă 270
Secțiunea 5.1.7. Obligațiile angajaților conform Legii nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă 270
Subcapitolul 5.2. Comitetul de securitate și sănătate în muncă 271
Secțiunea 5.2.1. Constituire, competențe, organizare și atribuții. Reglementări prevăzute în Codul muncii 271
Secțiunea 5.2.2. Componență, atribuții specifice și funcționare comitet. Reglementări legale speciale 271
Subcapitolul 5.3. Protecția salariaților prin servicii medicale 273
Secțiunea 5.3.1. Asigurarea și organizarea serviciului medical de medicină a muncii 273
Secțiunea 5.3.2. Statutul medicului de medicină a muncii. Programe pentru îmbunătățirea mediului de muncă 273
Secțiunea 5.3.3. Autorități competente și instituții cu atribuții în domeniu 274
Subsecțiunea 5.3.3.1. Ministerul Muncii și Justiției Sociale 274
Subsecțiunea 5.3.3.2. Ministerul Sănătății Publice 275
Subsecțiunea 5.3.3.3. Inspecția Muncii 275
Subsecțiunea 5.3.3.4. Asiguratorul 275

Subsecţiunea 5.3.3.5. Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecţia Muncii 275
Subsecţiunea 5.3.3.6. Ministerul Apărării Naţionale 275
Subsecţiunea 5.3.3.7. Instituţii medicale la nivel judeţean implicate în desfăşurarea activităţii de medicina muncii 275
Subcapitolul 5.4. Accidentele de muncă şi bolile profesionale 275
Secţiunea 5.4.1. Noţiunile de accidente de muncă şi boli profesionale 275
Subsecţiunea 5.4.1.1. Accidentul suferit de persoane aflate în vizită în întreprindere şi/sau unitate, cu permisiunea angajatorului 276
Subsecţiunea 5.4.1.2. Accidentul suferit de persoanele care îndeplinesc sarcini de stat sau de interes public 276
Subsecţiunea 5.4.1.3. Accidentul survenit în cadrul activităţilor cultural sportive 276
Subsecţiunea 5.4.1.4. Accidentul suferit de orice persoană 276
Subsecţiunea 5.4.1.5. Accidentul suferit de orice persoană 276
Subsecţiunea 5.4.1.6. Accidentul cauzat de activităţi care nu au legătură cu procesul muncii 276
Subsecţiunea 5.4.1.7. Accidentul de traseu 276
Subsecţiunea 5.4.1.8. Accidentul suferit în timpul deplasării 276
Subsecţiunea 5.4.1.9. Accidentul suferit în timpul deplasării 277
Subsecţiunea 5.4.1.10. Accidentul suferit înainte sau după încetarea lucrului 277
Subsecţiunea 5.4.1.11. Accidentul suferit în timpul pauzelor regulamentare 277
Subsecţiunea 5.4.1.12. Accidentul suferit de lucrători ai angajatorilor români sau de persoane fizice române, delegaţi 277
Subsecţiunea 5.4.1.13. Accidentul suferit de personalul român care efectuează lucrări şi servicii pe teritoriul altor ţări 277
Subsecţiunea 5.4.1.14. Accidentul suferit de cei care urmează cursuri de calificare 277
Subsecţiunea 5.4.1.15. Accidentul determinat de fenomene sau calamităţi naturale 277
Subsecţiunea 5.4.1.16. Dispariţia unei persoane 277
Subsecţiunea 5.4.1.17. Accidentul suferit de o persoană aflată în îndeplinirea atribuţiilor de serviciu 278
Secţiunea 5.4.2. Clasificarea accidentelor în raport cu urmările produse şi numărul persoanelor accidentate 278
Secţiunea 5.4.3. Definiţiile legale a unor noţiuni în lumina Legii nr. 319/2006 278
Subsecţiunea 5.4.3.1. Eveniment 278
Subsecţiunea 5.4.3.2. Boală profesională 278
Subsecţiunea 5.4.3.3. Incident periculos 279
Subsecţiunea 5.4.3.4. Accident uşor 279
Subsecţiunea 5.4.3.5. Boală legată de profesiune 279

Secţiunea 5.4.4. Bolile profesionale 279
Secţiunea 5.4.5. Procedura comunicării, înregistrării şi raportării evenimentelor 280
Secţiunea 5.4.6. Evidenţa evenimentelor 282
Subcapitolul 5.5. Concediul şi indemnizaţia de risc maternal 282

CAPITOLUL 6 285
FORMAREA PROFESIONALĂ 285
Subcapitolul 6.1. Noţiune şi obiective 285
Subcapitolul 6.2. Tipuri şi forme de realizare a formării profesionale 287
Subcapitolul 6.3. Obligativitatea angajatorului de a asigura formarea profesională a salariatului şi de a elabora planul de formare profesională 290
Secţiunea 6.3.1. Concediile pentru formarea profesională. Acordare şi durată 291
Subsecţiunea 6.3.1.1. Dreptul la concediul pentru formare profesională 291
Subsecţiunea 6.3.1.2. Concediul fără plată pentru formare profesională. Acordare şi durată. 291
Subsecţiunea 6.3.1.3. Concediul plătit pentru formare profesională. Acordare şi durată. 292
Subcapitolul 6.4. Efectuarea formării profesionale. Cheltuielile şi beneficiile legate de formarea profesională 293
Subcapitolul 6.5. Obligaţiile ulterioare ale salariatului 294
Subcapitolul 6.6. Formarea profesională la iniţiativa salariaţilor 296
Subcapitolul 6.7. Formarea profesională pentru proprii angajaţi - ca măsură de prevenire a şomajului 296
Subcapitolul 6.8. Contractele speciale de formare profesională organizată de angajator 298
Secţiunea 6.8.1. Contractele speciale de formare profesională. Rolul şi locul formatorului 298
Secţiunea 6.8.2. Contractul de calificare profesională şi atestarea activităţilor de calificare profesională 298
Secţiunea 6.8.3. Contractul de adaptare profesională. Încheiere şi durată 299
Subcapitolul 6.9. Contractul de ucenicie la locul de muncă 299
Secţiunea 6.9.1. Reglementare. Noţiune. Obiective 300
Secţiunea 6.9.2. Părţile contractului de ucenicie 301
Secţiunea 6.9.3. Coordonatorul de ucenicie 303
Secţiunea 6.9.4. Forma, conţinutul şi durata contractului de ucenicie 304
Secţiunea 6.9.5. Statutul ucenicului 307
Secţiunea 6.9.6. Organizarea uceniciei la locul de muncă 307
Secţiunea 6.9.7. Susţinerea financiară a uceniciei la locul de muncă 308
Secţiunea 6.9.8. Controlul aplicat dispoziţiilor legii privind ucenicia la locul de muncă 309

CAPITOLUL 7 311
DIALOGUL SOCIAL 311
Subcapitolul 7.1. Noţiune, obiective şi modalităţile dialogului social prin care se asigură climatul de stabilitate şi pace socială 311

Subcapitolul 7.2. Organismele dialogului social din România 313
Secţiunea 7.2.1. Consiliul Economic şi Social 313
Secţiunea 7.2.2. Consiliul Naţional Tripartit pentru Dialog Social 315
Secţiunea 7.2.3. Comisiile de dialog social/organisme consultative 316
Secţiunea 7.2.4. Alte organisme tripartite/organisme de cogestiune 317
Subcapitolul 7.3. Sindicatele 317
Secţiunea 7.3.1. Etimologie, noţiune şi reglementare legală 317
Secţiunea 7.3.2. Principiile 319
Subsecţiunea 7.3.2.1. Principiul libertăţii sindicale 319
Subsecţiunea 7.3.2.2. Pluralismul sindical 319
Subsecţiunea 7.3.2.3. Principiul independenţei sindicale 320
Secţiunea 7.3.3. Categorii de persoane care se pot organiza în sindicate 320
Secţiunea 7.3.4. Categorii de persoane care nu se pot sindicaliza 321
Secţiunea 7.3.5. Constituirea, organizarea şi funcţionarea sindicatelor 321
Secţiunea 7.3.6. Dobândirea personalităţii juridice a sindicatului 322
Secţiunea 7.3.7. Conducerea organizaţiilor sindicale 324
Secţiunea 7.3.8. Atribuţiile organizaţiilor sindicale 325
Secţiunea 7.3.9. Forme de asociere a organizaţiilor sindicale 326
Secţiunea 7.3.10. Reprezentativitatea organizaţiilor sindicale 326
Secţiunea 7.3.11. Răspunderea penală în activitatea sindicală 329
Subcapitolul 7.4. Reprezentanţii salariaţilor 330
Secţiunea 7.4.1. Alegerea, numărul şi durata mandatelor reprezentanţilor angajaţilor/lucrătorilor 330
Secţiunea 7.4.2. Atribuţiile principale ale reprezentaţilor angajaţilor/lucrătorilor 332
Secţiunea 7.4.3. Organizarea şi timpul alocat activităţii reprezentanţilor angajaţilor/lucrătorilor 332
Secţiunea 7.4.4. Protecţia reprezentanţilor angajaţilor/lucrătorilor 332
Subcapitolul 7.5. Patronatele 333
Secţiunea 7.5.1. Etimologie. Noţiune. Angajator sau patron? 333
Secţiunea 7.5.2. Constituirea şi organizarea organizaţiilor patronale 334
Secţiunea 7.5.3. Dobândirea personalităţii juridice de către organizaţiile patronale 336
Secţiunea 7.5.4. Drepturile şi obligaţiile organizaţiilor patronale 337
Secţiunea 7.5.5. Reprezentativitatea organizaţiilor patronale 338

CAPITOLUL 8 341
CONTRACTUL COLECTIV DE MUNCĂ 341
Subcapitolul 8.1. Noţiune, terminologie şi scop 341
Subcapitolul 8.2. Drepturi la negocieri colective 342
Subcapitolul 8.3. Negocierea sau încheierea contractului colectiv de muncă este obligatorie? Dovada îndeplinirii obligaţiei de negociere 342
Subcapitolul 8.4. Egalitatea părţilor la negocierea clauzelor contractului colectiv de muncă 344
Subcapitolul 8.5. Durata şi declanşarea negocierilor 345
Subcapitolul 8.6. Conţinutul clauzelor contractului colectiv de muncă 347
Subcapitolul 8.7. Efectele contractelor colective de muncă 347
Subcapitolul 8.8. Părţile şi reprezentarea acestora la negocierea colectivă 349
Subcapitolul 8.9. Negocierea colectivă în sistemul bugetar 351

Subcapitolul 8.10. Încheierea contractelor colective de muncă 352
Subcapitolul 8.11. Înregistrarea contractului. Impedimente la înregistrare. Contestarea refuzului înregistrării 353
Subcapitolul 8.12. Executarea, modificarea, suspendarea şi încetarea contractului colectiv de muncă 356
Subcapitolul 8.13. Acordurile, convenţiile, înţelegerile colective 357

CAPITOLUL 9 359
CONFLICTELE DE MUNCĂ 359
Subcapitolul 9.1. Scurt istoric. Noţiune 359
Subcapitolul 9.2. Părţile şi nivelurile la care pot avea loc conflicte colective de muncă 360
Subcapitolul 9.3. Situaţiile în care pot fi declanşate conflictele colective de muncă 362
Subcapitolul 9.4. Concilierea conflictelor colective de muncă 363
Subcapitolul 9.5. Medierea şi arbitrajul 365
Subcapitolul 9.6. Greva 366
Secţiunea 9.6.1. Etimologie. Scurt istoric 366
Secţiunea 9.6.2. Greva. Noţiune. Caracteristici 367
Secţiunea 9.6.3. Dreptul la grevă 368
Secţiunea 9.6.4. Participarea la grevă. Condiţii prealabile de declanşare a grevei. Decizia de declanşare a grevei 369
Secţiunea 9.6.5. Tipuri de grevă 370
Subsecţiunea 9.6.5.1. Greva propriu-zisă 371
Subsecţiunea 9.6.5.2. Greva de avertisment 371
Subsecţiunea 9.6.5.3. Greva de solidaritate 372
Secţiunea 9.6.6. Greva împotriva politicii sociale şi economice a Guvernului , ca noutate legislativă 372
Secţiunea 9.6.7. Clasificarea grevelor 374
Secţiunea 9.6.8. Limitarea dreptului la grevă 376
Secţiunea 9.6.9. Greva în anumite sectoare de activitate, în unităţile cu foc continuu şi în cazul funcţionarilor publici 377
Secţiunea 9.6.10. Desfăşurarea grevei 378
Secţiunea 9.6.11. Încetarea grevei. Forme de încetare. Situaţii de declarare a grevei considerate ca fiind ilegale 378
Subcapitolul 9.7. Răspunderea juridică pentru nerespectarea dispoziţiilor legale privind greva 380
Secţiunea 9.7.1. Răspunderea disciplinară 380
Secţiunea 9.7.2. Răspunderea patrimonială 381
Secţiunea 9.7.3. Răspunderea contravenţională 381
Secţiunea 9.7.4. Răspunderea penală 382

CAPITOLUL 10 383
INSPECŢIA MUNCII 383
Subcapitolul 10.1. Noţiune şi reglementare 383
Subcapitolul 10.2. Organizarea Inspecţiei Muncii 384
Subcapitolul 10.3. Conducerea şi atribuţiile pe niveluri ierarhice a Inspecţiei Muncii 384
Secţiunea 10.3.1. Conducerea la nivel central 384
Secţiunea 10.3.2. Conducerea la nivel teritorial 386

Subcapitolul 10.4. Desfăşurarea activităţii de control 387
Subcapitolul 10.5. Constatarea şi sancţionarea contravenţiilor 387
Subcapitolul 10.6. Contestarea actelor inspectorului de muncă 389

CAPITOLUL 11 391
RĂSPUNDEREA JURIDICĂ 391
Subcapitolul 11.1. Regulamentul intern 393
Secţiunea 11.1.1. Consideraţii generale 393
Secţiunea 11.1.2. Întocmirea regulamentului intern 394
Secţiunea 11.1.3. Cuprinsul regulamentului intern. Efecte 395
Secţiunea 11.1.4. Aducerea la cunoştinţă, modificarea, contestarea şi controlul legalităţii regulamentului intern 396
Secţiunea 11.1.5. Termenul de întocmire şi durata regulamentului intern 397
Subcapitolul 11.2. Răspunderea disciplinară 398
Secţiunea 11.2.1. Consideraţii generale 398
Secţiunea 11.2.2. Noţiunea de abatere disciplinară 399
Secţiunea 11.2.3. Sancţiunile disciplinare. Aplicare. Radiere 400
Secţiunea 11.2.4. Interdicţia amenzilor disciplinare. Unicitatea sancţiunii 401
Secţiunea 11.2.5. Individualizarea sancţiunii disciplinare. Criterii 402
Secţiunea 11.2.6. Procedura cercetării disciplinare prealabile 402
Secţiunea 11.2.7. Aplicarea şi cuprinsul deciziei de sancţionare 403
Secţiunea 11.2.8. Comunicarea deciziei de sancţionare 403
Secţiunea 11.2.9. Contestarea deciziei de sancţionare 404
Subcapitolul 11.3. Răspunderea patrimonială 405
Secţiunea 11.3.1. Consideraţii generale 405
Secţiunea 11.3.2. Răspunderea civilă a angajatorului. Dreptul de regres 406
Secţiunea 11.3.3. Răspunderea civilă a salariaţilor 406
Subsecţiunea 11.3.3.1. Regulile răspunderii patrimoniale a salariaţilor 406
Subsecţiunea 11.3.3.2. Pagubele produse de mai mulţi salariaţi. Divizibilitatea răspunderii 407
Secţiunea 11.3.4. Restituirea sumelor nedatorate şi a bunurilor necuvenite 407
Secţiunea 11.3.5. Reţinerile din salariu. Cuantumul maxim 408
Secţiunea 11.3.6. Recuperarea prejudiciilor după încetarea contractului individual de muncă 408
Secţiunea 11.3.7. Executarea silită a despăgubirilor datorate de salariat 408
Subcapitolul 11.4. Răspunderea contravenţională 409
Secţiunea 11.4.1. Consideraţii generale 409
Secţiunea 11.4.2. Contravenţiile reglementate de Legea nr. 53/2003-Codul muncii 409
Secţiunea 11.4.3. Constatarea şi aplicarea sancţiunilor contravenţionale 412
Subcapitolul 11.5. Răspunderea penală 412
Secţiunea 11.5.1. Consideraţii generale 412
Secţiunea 11.5.2. Infracţiuni prevăzute de Legea nr. 53/2003-Codul muncii 413
Secţiunea 11.5.3. Pedepse complementare aplicabile 415

CAPITOLUL 12 417
JURISDICŢIA MUNCII 417
Subcapitolul 12.1. Etimologie. Noţiune. Obiect 417
Subcapitolul 12.2. Părţile conflictului de muncă 418
Subcapitolul 12.3. Termenele de prescripţie în conflictele de muncă 420
Subcapitolul 12.4. Statutul asistenţilor judiciari în compunerea completului de judecată 421
Subcapitolul 12.5. Instanţele judecătoreşti competente general, material şi teritorial 424
Subcapitolul 12.6. Medierea în dreptul muncii, ca alternativă la instanţa de judecată 428
Subcapitolul 12.7. Sarcina probei 432
Secţiunea 12.7.1. Sarcina probei în conflictele de muncă 432
Secţiunea 12.7.2. Probarea daunelor morale 435
Subcapitolul 12.8. Reguli speciale de procedură 436
Secţiunea 12.8.1. Scutirea de taxă de timbru. Sediul materiei. Motivaţie. 436
Secţiunea 12.8.2. Judecarea în regim de urgenţă (celeritate) 437
Subcapitolul 12.9. Caracterul hotărârilor pronunţate în fond. Sancţiunea nerespectării hotărârilor judecătoreşti 438
Subcapitolul 12.10. Dispoziţii legale de procedură. Dreptul comun în raporturile juridice de muncă 439

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE 441

ANEXĂ
Model-cadru - CONTRACT INDIVIDUAL DE MUNCĂ 443

BIBLIOGRAFIE 449

INTRODUCERE

Cursul universitar de Dreptul muncii reprezintă o lucrare care acoperă întreaga tematică a obiectului de studiu predat, astfel cum apare în curricula facultăţii, structurată pe un semestru, menită a furniza viitorului jurist strict informaţia esenţială asupra stadiului actual al legislaţiei, practicii şi literaturii de specialitate în materie, cu practicarea, acolo unde cazul, metodei corporatiste[1].

Omul are tangenţe cu dreptul muncii încă de la naşterea sa, ca beneficiar al unor prestaţii sociale, se întâlneşte cu el în procesul de învăţământ, de instruire şi pregătire profesională, devine la maturitate principalul subiect al dreptului muncii, pentru întreaga sa viaţă activă, fie ca salariat ori funcţionar, fie ca angajator, şi nu întrerupe relaţia cu această disciplină nici spre finalul existenţei sale, ca pensionar[2].

Munca este o activitate care creează valori materiale şi spirituale, fiind indisolubil legată de viaţa omului[3]. Munca reprezintă o necesitate, sub aspect social.

Munca este privită, în general, nu ca scop în sine, ci ca o modalitate prin care omul tinde să îşi satisfacă necesităţi de ordin material şi spiritual.

Alegerea, dobândirea şi exercitarea unei profesii sunt etape importante în formarea şi dezvoltarea personalităţii individului[4] presupunând asimilarea de cunoştinţe, dezvoltarea unor aptitudini, dinamică şi exprimare axiologică, evaluare şi autoevaluare, asumarea de responsabilităţi, confruntarea cu succesul sau eşecul, medierea între planul intim sau familial şi cel profesional etc. Activitatea profesională atrage provocări care ţin de gestiunea resurselor şi echilibrul individual, de dezvoltarea şi valorizarea propriilor calităţi şi competenţe generale sau specifice, de capacitatea de a fi onest, competitiv, empatic, creativ, un bun comunicator.

---

[1] Ordinul ministrului educaţiei naţionale şi cercetării ştiinţificenr. 6129 din 20 decembrie 2016 privind aprobarea standardelor minimale necesare şi obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învăţământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare, a calităţii de conducător de doctorat şi a atestatului de abilitare, Anexa nr. 24, publicat in Monitorul Oficial al României nr. 123 bis din 15 februarie 2017.

[2] Dorneanu Valer, *Dreptul muncii. Partea generală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2012, p. 5.

[3] Ghimpu Sanda, Ştefănescu Ion Traian, Beligrădeanu Ştefan, Mocanu Gheorghe, *Dreptul muncii. Tratat*, volumul I, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, pp. 7-10.

[4] Panaite Septimiu, *Dreptul individual al muncii*, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2017, p. 1.

Oricare profesor, începând cu specialistul în educaţie fizică şi încheind cu dascălul de informatică juridică, vă va spune la cursul său introductiv că fără disciplina domniei sale nu veţi fi jurişti, cu atât mai mult cu cât munca ocupă aproximativ jumătate din viaţa unui om[1], motiv pentru care pune o amprentă puternică asupra structurii personalităţii.

Din perspectiva social-economică, forurile internaţionale atenţionează asupra faptului că mai mult de o treime din populaţia adultă a planetei îşi procură principalele mijloace de existenţă în baza unui contract individual de muncă.

Oamenii intră în raporturi juridice urmărind realizarea, de cele mai multe ori, a unor scopuri personale, fie sunt determinaţi să intre în asemenea raporturi ca rezultat al procedurii unor fapte exterioare, independente de voinţa lor[2].

Aşa cum, bine se afirma în doctrină[3], este un adevăr confirmat de mii de ani, că prin muncă, omul transformă nu numai natura, dar se transformă, se realizează chiar pe sine. Dar dacă munca face omul ea, în acelaşi timp, poate să-i ameninţe condiţia, să-l dezumanizeze, să-i ameninţe demnitatea. În prezent, progresul ştiinţific şi tehnologic, mondializarea pieţelor, surse de dezvoltare şi progres, expun lucrătorii riscului de a fi exploataţi de agentul economiei de piaţă.

În literatura de specialitate[4] se precizează că drepturile sociale, ca drepturi fundamentale ale omului, vizează asigurarea respectului (reglementare prin lege) şi protecţiei (garantarea efectivităţii – accesul la justiţie şi sancţiune) unor valori fundamentale, precum demnitatea umană[5], nediscriminarea, echitatea.

Constituţia României[6] prevede *expressis verbis* că statul român este stat social[7] şi înscrie drepturile sociale în categoria drepturilor şi libertăţilor fundamentale, alături de alte drepturi şi libertăţi, precum dreptul la viaţă şi la integritatea fizică şi psihică[8], libertatea conştiinţei[9], libertatea de exprimare[10], dreptul la proprietate privată[11], libertatea economică[12] etc.

---

[1] Popa Val Vasile, *Dreptul muncii*, Editura All Beck, Bucureşti, 2004, p. 5.

[2] Ţop Dan, *Tratat de dreptul muncii,. Doctrină şi jurisprudenţă*, Ediţia a IV-a, revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2022, p. 7.

[3] Ţiclea Alexandru, Georgescu Laura, *Dreptul muncii*, ediţia a VIII-a, revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2022, p. 5.

[4] Athanasiu Alexandru, Vlăsceanu Ana-Maria, *Dreptul muncii. Note de curs*, Editura C. H. Beck, Bucureşti, 2017, p. 3.

[5] Demnitatea umană are în vedere satisfacerea nevoilor de bază - hrană, locuinţă, securitatea locului de muncă.

[6] Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31 octombrie 2003.

[7] Art. 1, alin. (3) din Constituţia României.

[8] Art. 22 din Constituţia României.

[9] Art. 29 din Constituţia României.

[10] Art. 30 din Constituţia României.

[11] Art. 44 din Constituţia României.

[12] Art. 45 din Constituţia României.

CAPITOLUL 1

DOMENIUL DE APLICARE A DREPTULUI MUNCII

Subcapitolul 1.1. Munca şi rolul ei în viaţa economică şi socială

Fiinţele umane sunt singurele capabile să pună în lucru, prin forţa lor de muncă, să valorifice eficient ceilalţi factori de producţie, respectiv resursele naturale şi capitalul[1].

În Antichitatea elenă, munca era privită cu dispreţ de către elita socială, fiind considerată nedemnă şi degradantă. A munci presupunea o atitudine imorală, iar munca era privită ca o pedeapsă divină. Filozofii greci distingeau între preocupările libere şi nobile, apanajul exclusiv al cetăţenilor, exercitate în domeniul artelor, al ştiinţei, războiului sau politicii şi munca umilitoare degradantă, care viza producerea efectivă a bunurilor necesare existenţei materiale a omului, activitate ce era realizată de către sclavi sau de către membri de condiţie inferioară a societăţii[2].

În Roma antică exista locatio operarum care reprezenta contractul prin care muncitorii închiriau serviciile lor (operae suae) unui patron, în schimbul plăţii unui salariu (merces), muncitorul care se plasează (se locat) la un patron se obligă să-i furnizeze acestuia un anumit număr de zile de muncă. Acest adevărat contract de muncă nu a avut niciodată la Roma o prea mare importanţă, deoarece era folosită munca sclavilor şi libertăţilor care trebuia să presteze un anumit număr de zile pe an (operae).

Ca element esenţial locatio operarum putea avea ca obiect doar muncile necalificate, prestaţii nedeterminate retribuite în funcţie de timpul lucrat.

---

[1] Ciochină-Barbu Ioan, *Dreptul muncii. Curs universitar*, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2012, p. 3.

[2] Anechitoae Constantin, *Dreptul muncii şi securităţii sociale. Curs universitar*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2013, p. 58.

Aşa numitele operae liberales, activităţi prestate de avocaţi, medici, arhitecţi, profesori nu puteau face obiectul unei location operarum[1].

Tot încă din antichitate a fost înţeleasă importanţa procesului de muncă, acesta devenind indispensabil supravieţuirii şi evoluţiei umane. Cu şase secole înaintea erei noastre, Focilide îndemna „Omule, oricine ai fi, munceşte! Plăteşte-ţi viaţa prin muncă!”[2].

Ilustrând atitudinea faţă de muncă în epoci diferite, profesorul Romulus Gidro îl citează mai întâi pe celebrul Hesiod cu afirmaţia sa „Nu este o ruşine a munci, doar lenea este de ocară” pentru ca apoi să redea concepţia lui Voltaire despre muncă şi anume „activitatea lucrativă, manuală sau intelectuală – nu face decât să-l înnobileze pe individ şi să-l păzească de trei mari rele: de plictiseală, de viciu şi de nevoi”[3].

Din perspectiva interesului economic – componentă a vieţii economico-sociale, mobilurile sub forma scopurilor şi năzuinţelor indivizilor societăţii s-au manifestat diferit în timp.

Astfel, Aristotel subliniază că satisfacerea interesului economic se concretizează, în final, în „arta de a face bani”. Toma de Aquino, distanţându-se de cei care respingeau bogăţia, subliniază că aceasta (bogăţia) nu conţine nimic condamnabil, dacă este obţinută cinstit, prin muncă şi, în consecinţă, ierarhiile stabilite, indiferent de natura lor, dacă au la bază interese economice satisfăcute în mod cinstit, loial, sunt viabile, rezistente în timp.

Potrivit lui Adam Smith, interesul economic îşi aşază coroana de atotstăpânitor asupra activităţii social-umane, în general prin aceea că el devine „mâna invizibilă care ghidează” întreaga dezvoltare a lumii[4].

Acum aproape un secol se afirma: „Munca este o condiţie a vieţii. O suspendare, fie şi parţială a muncii, paralizează organismul social şi periclitează viaţa indivizilor, iar încetarea ei totală, fie şi numai o săptămână, ar constitui o imensă catastrofă, asemănătoare cu cele inventate de romancieri pentru a descrie sfârşitul lumii. Inactivitatea este clar sinonimă cu moartea[5].

---

[1] Radu Mihnea-Dan, *Drept Roman*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2015, p. 169.
[2] Cernat Cosmin, *Dreptul muncii. Curs universitar*. Ediția a V-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 19.
[3] Gidro Romulus, *Dreptul muncii, curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 7.
[4] Bratu Constantin, *Dreptul muncii. Partea generală*, Editura ArtPrint, București, 2004, p. 104.
[5] Ştefănescu Ion Traian, *Tratat teoretic şi practic de drept al muncii*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 12, apud, Basilescu Aristide, *Principii de economie politică*, vol. II, București, 1926, p. 11.